

Порівняння перших результатів дослідження ефективності різних скорочених стандартних або модифікованих режимів лікування хворих на лікарсько-стійкий туберкульоз

Фещенко Ю.І.¹, Литвиненко Н.А.¹, Погребна М.В.¹, Сенько А.С.¹, Процик Л.М.¹, Лафета А.С.¹, Гранкіна Н.В.²

1. ДУ «Національний інститут фтизіатрії і пульмонології ім. Ф.Г. Яновського НАМН України», м. Київ, Україна

2. КЗ «Дніпропетровське обласне клінічне лікувально-профілактичне об'єднання «Фтизіатрія» Дніпропетровської обласної ради», м. Дніпро, Україна

Обґрунтування. Туберкульоз із мульти- та широкою лікарською стійкістю (МЛС-ТБ та ШЛС-ТБ) залишається однією з найактуальніших проблем охорони здоров'я. Ефективність лікування цієї категорії хворих, попри велику кількість різних груп антимікобактеріальних препаратів (АМБП), є низькою: ефективного лікування досягають лише в 50 % випадків, у тому числі в Україні. Одні з причин втрати ефективності – тривалі курси антимікобактеріальної терапії (АМБТ) та завчасне припинення лікування (результат «втрачений для подальшого спостереження», що може бути встановлений у 20 % хворих). Окрім того, дедалі більше накопичується даних у світі щодо швидкого темпу розвинення резистентності мікобактерій туберкульозу (МБТ) до нових АМБП – бедаквіліну та деламаніду. Саме тому вкрай актуальним є проведення наукових досліджень щодо розроблення скороченого режиму хіміотерапії, котрий дасть змогу за оптимальні (скорочені) терміни досягти достатнього рівня ефективності з максимальним рівнем прихильності хворих до лікування та мінімальним ризиком розвитку резистентності МБТ до нових АМБП.

Матеріали та методи. Проведено проспективне обсерваційне дослідження щодо вивчення різних за складом скорочених режимів АМБТ у 346 хворих на МЛС-ТБ, які розпочали лікування протягом 2017-2020 рр. на базі ДУ «Національний інститут фтизіатрії і пульмонології ім. Ф.Г. Яновського НАМН України» та КЗ «Дніпропетровське обласне клінічне лікувально-профілактичне об'єднання «Фтизіатрія» Дніпропетровської обласної ради». Короткі режими лікування (КРЛ) були такі: 1-ша група (72 хворих) – КРЛ, рекомендований Всесвітньою організацією

охорони здоров'я (ВООЗ): 4ZEAmFxCfzPtHhd 5ZEMfXCfz; 2-га група (123 хворих) – 1-й модифікований КРЛ (мКРЛ-1): 6ZMfxLzdCmCs 6ZMfxLzdCs; 3-тя група (81 хворий) – мКРЛ-2: 6BdqLzdLfxCfzCs 3BdqLzdLfx; 4-та група (70 хворих) – мКРЛ-3: 6BdqLzdMfxhdCs 3BdqLzdMfxhd.

Результати. На момент завершення дослідження «успішного лікування» досягли всі хворі, в яких застосовували всі мКРЛ, порівняно із 72,5 % пацієнтів на КРЛ за ВООЗ ($p < 0,05$). Щодо мКРЛ, то 9-місячні були однакові за ефективністю з 12-місячним, і за жодного з цих режимів не спостерігалось рецидивів. Але було визначено тенденцію: при 12-місячному режимі (мКРЛ-1) зареєстровано 5,8 % перерв у лікуванні. Обидва 9-місячні модифіковані скорочені режими, що вивчалися, були однаково ефективними: припинення бактеріовиділення відбулося в усіх хворих у термін $41,8 \pm 3,2$ доби проти $38,9 \pm 3,2$ доби. Переносимість лікування була значно кращою серед хворих, які отримували режим лікування з моксифлоксацином порівняно з левофлоксацином і клофазиміном ($p < 0,05$): загальна кількість побічних реакцій була зафіксована в 30,0 % проти 64,2 % хворих, кількість побічних реакцій 3-4 ступеня вираженості була однаковою.

Висновки. Скорочені режими, як стандартний, так і модифіковані, показали високу ефективність у хворих на МЛС-ТБ. Протягом перших 2 місяців лікування негативація культури відбувалася більш ніж у 80,0 % хворих. Прийнятнішими для використання є 9-місячні мКРЛ. Зважаючи на профіль безпечності, пріоритетним для використання є модифікований скорочений режим із моксифлоксацином порівняно з левофлоксацином і клофазиміном.

Таблиця. Остаточні результати лікування хворих, у яких застосовували різні види КРЛ

Попередній результат лікування	Група 1 (КРЛ): n=51		Група 2 (мКРЛ-1): n=103		Група 3 (мКРЛ-2): n=63		Група 4 (мКРЛ-3): n=43	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
Вилікування	11	21,6	76	73,8	33	52,4	42	97,7
Лікування завершене	26	51,0	21	20,4	30	47,6	1	2,3
Успішне лікування	37	72,5	97	94,2	63	100	43	100
Невдача лікування	5	9,8	0	0	0	0	0	0
Вибув із-під нагляду	7	13,7	6	5,8	0	0	0	0
Помер	2	3,9	0	0	0	0	0	0
Продовжує лікування	0	0	0	0	0	0	0	0